

Academic Article

บทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพิจารณาพิพากษาคดีอาญาในต่างประเทศ
THE PARTICIPATION ROLES OF THE PUBLIC IN CRIMINAL TRIAL AND
ADJUDICATION ABROAD

พรเพชร ชลศักดิ์ตระกุล
Pornphet Cholsaktrakul

สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพฯ ประเทศไทย
Laws Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Rajabhat University, Bangkok,
Thailand

cpornpetch@hotmail.com

Received: 2020-02-26

Revised: 2020-07-06

Accepted: 2020-09-05

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญาในต่างประเทศ ซึ่งจากการศึกษาพบว่าในต่างประเทศมีการนำระบบลูกขุน ระบบผู้พิพากษาสมทบ และระบบลูกขุนผสมระบบผู้พิพากษาสมทบมาใช้ ซึ่งทั้งสามระบบจะมีกระบวนการที่แตกต่างกัน แต่ทั้งสามระบบก็เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในอำนาจตุลาการ ซึ่งเป็นหนึ่งในสามอำนาจอธิปไตยที่ประเทศที่ปกครองระบอบประชาธิปไตยต้องให้ความสำคัญ

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน ระบบลูกขุน ระบบผู้พิพากษาสมทบ

ABSTRACT

This article aims to study the participatory roles of the public in criminal trial and adjudication abroad. According to the study, it was found that the jury system, the system of lay judges, as well as the combination of jury system and the system of lay judges have been implemented abroad. All of these three systems, albeit being different in some aspects, provide opportunities for the public to share the judiciary power – one of the three sovereign powers highly valued in democratic countries.

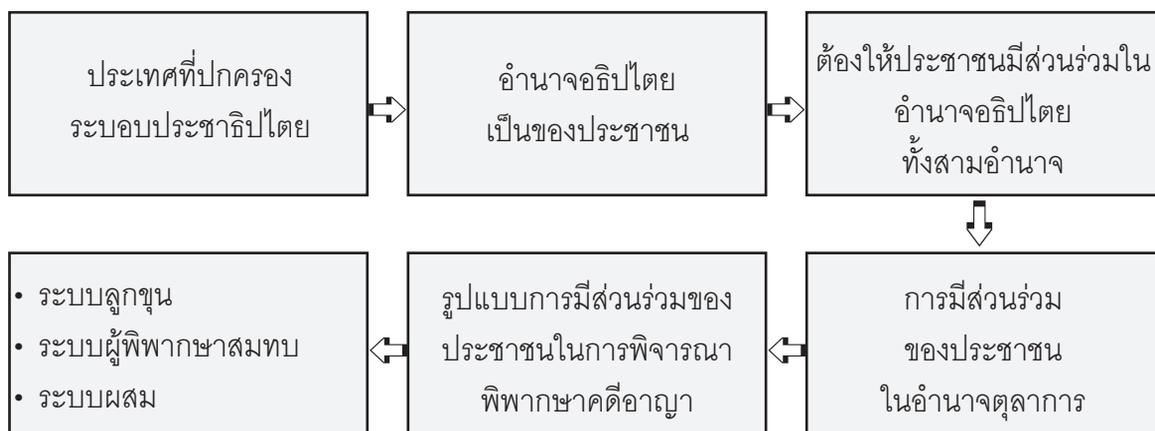
Key words: Public participation, Jury system, System of lay judges

บทนำ

ประเทศที่ปกครองระบอบประชาธิปไตย ต้องให้ความสำคัญกับอำนาจอธิปไตย โดยเฉพาะในเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชน เพราะเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่งในการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงระดับการพัฒนาประชาธิปไตยในประเทศนั้น ๆ การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในอำนาจอธิปไตยทั้งสามอำนาจจึงเป็นเรื่องที่รัฐต้องให้ความสำคัญ ซึ่งรวมไปถึงอำนาจตุลาการซึ่งเป็นหนึ่งในสามอำนาจอธิปไตยที่เป็นอำนาจในการวินิจฉัยอรรถคดี อาจกล่าวได้ว่าเป็นอำนาจตุลาการเป็นอำนาจที่มีการให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมน้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับอำนาจบริการหรืออำนาจนิติบัญญัติที่มี

การให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมหลายวิธีการ เช่น การเสนอกฎหมาย การตรวจสอบ การถอดถอน ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง การออกเสียงประชามติ และการเลือกตั้งทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น แต่สำหรับอำนาจตุลาการมีข้อจำกัดการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้อย่างมาก โดยเฉพาะในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญาซึ่งมีการให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมน้อยมากทั้ง ๆ ที่เป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพมากที่สุด ซึ่งควรจะมีการให้ประชาชนมีส่วนร่วมให้มากที่สุด แต่หากพิจารณาในต่างประเทศมีรูปแบบการให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการพิจารณาคดีอาญาหลายรูปแบบ โดยมีกรอบในการวิเคราะห์ ดังนี้

กรอบในการวิเคราะห์

รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญาในต่างประเทศ

1. ระบบลูกขุน

ลูกขุน คือ สามีญชนธรรมดาซึ่งศาลเชิญมาให้นั่งฟังการสืบพยานและมีหน้าที่วินิจฉัย

ในปัญหาข้อเท็จจริงของคดีนั้น ปกติจะเลือกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งโดยไม่จำกัด เพศ อาชีพ ศาสนา หรือ การศึกษา (Wichitchonchai, 1995) โดยส่วนใหญ่จะพบในประเทศที่มีระบบกฎหมายแบบจารีตประเพณี เช่น สหรัฐอเมริกา

สหราชอาณาจักร นิยมใช้ในการพิจารณาคดีในระบบกล่าวหา การเป็นลูกขุนถือเป็นหน้าที่พลเมืองที่ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นลูกขุนถ้าไม่ปฏิบัติหน้าที่จะมีความผิดตามกฎหมาย โดยผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นลูกขุนโดยส่วนใหญ่จะเป็นประชาชนธรรมดาโดยทั่วไป ไม่ใช่ผู้มีความรู้ความสามารถทางด้านกฎหมาย การพิจารณาคดีโดยลูกขุนนั้น คณะลูกขุนจะทำหน้าที่วินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงโดยซึ่งนำพยานหลักฐานในคดีว่าจำเลยเป็นผู้กระทำผิดตามฟ้องหรือไม่ ส่วนผู้พิพากษาจะวินิจฉัยชี้ขาดข้อกฎหมาย รวมทั้งกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิด

ระบบลูกขุนมีต้นกำเนิดจากสหราชอาณาจักร เริ่มมีการส่งเสริมระบบลูกขุนในสมัยพระเจ้าเฮนรี่ที่ 2 โดยพระองค์ทรงเห็นว่าการพิจารณาที่ชอบด้วยเหตุผลและเหมาะสมนั้นต้องเป็นการพิจารณาโดยคณะลูกขุน จึงทรงแก้ไขกฎหมายวิธีพิจารณาคดีความอาญาเสียใหม่ แต่พระองค์ก็ตระหนักดีว่าประเพณีที่มีมาแต่ดั้งเดิมจะยกเลิกไปทีเดียวคงเป็นไปได้ยาก ดังนั้นวิธีการเก่า ๆ ที่ใช้จึงไม่ได้ยกเลิกในทันที บุคคลที่จะเป็นลูกขุน ในสมัยก่อนของสหราชอาณาจักรอาจเป็นได้ทั้งเพศชายและเพศหญิงซึ่งมีอายุระหว่าง 21 ถึง 72 ปี จำนวน 12 คน ที่เกณฑ์มาจากประชาชนที่ไม่มีความรู้ทางด้านกฎหมายโดยเฉพาะ เพราะกฎหมายอังกฤษห้ามมิให้นักกฎหมายร่วมเป็นลูกขุน เพราะเกรงว่าจะไปมีอิทธิพลทางความคิดเหนือลูกขุนอื่น ในการที่จะตัดสินว่าจำเลยผิดหรือไม่ คนที่จะถูกเกณฑ์เป็นลูกขุนต้องเป็นคนที่มีความดีพอสมควร และไม่ใช่คนสิ้นไร้ไม้ตอกจนอาจจะ

เป็นการเสี่ยงต่อการทำมาหากินจากคดีความวิธีเกณฑ์คือ ใช้จับใบดำใบแดงแบบเกณฑ์ทหาร โดยมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะมาเป็นลูกขุนว่า ต้องเป็นผู้ที่เสียภาษีที่ดินตามเกณฑ์ที่กำหนด หรือเป็นเจ้าของบ้านที่มีหน้าต่างเปิดได้ไม่น้อยกว่า 15 บาน กฎหมายนี้เป็นกฎหมายโบราณ แต่ก็ใช้เรื่อยมาจนถึงทุกวันนี้ เจตนารมณ์ของกฎหมายในการกำหนดเงื่อนไขของผู้ที่จะเข้ามาเป็นลูกขุนดังกล่าวก็คือ กฎหมายต้องการผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมดังปรากฏจากการเสียภาษี หรือมีเงินนั้นก็ต้องเป็นผู้มีฐานะพอสมควรดังปรากฏจากการเป็นเจ้าของบ้านขนาดที่มีหน้าต่างซึ่งเปิดได้ไม่น้อยกว่า 15 บาน มิใช่จะทำให้ผู้ไม่มีความรับผิดชอบหรือให้คนจรจัดที่หนักก็ได้มาเป็นลูกขุน และเมื่อลูกขุนทั้งคณะรับฟังคำฟ้องของโจทก์ คำให้การของจำเลย พยานของทั้งสองฝ่ายและรับฟังคำสั่งศาลเกี่ยวกับประเด็นที่จะตัดสินคดีนั้นแล้ว จะต้องตัดสิน โดยมีมติเอกฉันท์ทั้งคณะว่าจำเลยกระทำความผิดหรือไม่ ถ้าลูกขุนแม้เพียงคนเดียวเห็นว่าจำเลยไม่ผิด ศาลต้องยกฟ้อง ซึ่งโดยเจตนาดั้งเดิมการใช้ลูกขุนนั้นไม่ได้มีเจตนาที่จะใช้เพื่อการตัดสินคดี แต่มีการใช้ลูกขุนนั้นเพื่อเป็นพยานลำดับถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายในห้องที่ที่เกิดเหตุอันเป็นหนทางในการแสวงหาข้อมูลข้อเท็จจริงจากผู้คนในห้องที่ มากกว่าที่จะเป็นการใช้ลูกขุนเพื่อชี้ขาดข้อพิพาทในประเด็นข้อพิพาท แต่ต่อมาก็ได้มีการเปลี่ยนหน้าที่จากลักษณะที่เป็นพยาน จนปรับบทบาทมาเพื่อช่วยศาลให้สามารถตัดสินคดีได้ตรงตามความรู้สึกของประชาชนเท่ากับทำให้เห็นว่าการตัดสินคดีของศาลโดยมีคณะลูกขุนนั้นเป็นการชี้ขาดของบุคคลผู้รู้เห็นเหตุการณ์หรือบุคคล

ผู้ใกล้ชิดกับที่เกิดเหตุ อีกทั้งยังเป็นการชี้ขาดโดยคนจำนวนมาก มิได้ใช้บุคคลคนเดียวตัดสินคดี ซึ่งในเริ่มแรกลูกขุนในสหราชอาณาจักรแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ (Thongsema,1980)

(1) คณะลูกขุนใหญ่ ประกอบไปด้วยผู้ที่ถือที่ดินที่เป็นไท ไม่น้อยกว่า 12 คน แต่ไม่เกิน 24 คน หน้าที่ของคณะลูกขุนใหญ่ คือ นำตัวผู้กระทำความผิดมาให้ศาลหลวงพิจารณา โดยตัวลูกขุนเหล่านี้เป็นผู้รู้เห็นและกล่าวหาเอง กล่าวคือผู้รู้เห็นในฐานะประจักษ์พยานว่าจำเลยหรือผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้กระทำผิดจริง ดังนั้นบุคคลที่เป็นคณะลูกขุนใหญ่จึงอยู่ในฐานะพยาน และยังมีหน้าที่ในการไต่สวนข้อกล่าวหาในคดีอาญาว่ามีมูลหรือไม่ ต่อมาได้มีกฎหมาย Administrative of justice ค.ศ. 1933 ยกเลิกคณะลูกขุนใหญ่

(2) คณะลูกขุนเล็ก มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินความโดยตรง ลูกขุนประเภทนี้มิได้เกิดโดยผลของกฎหมายลายลักษณ์อักษร แต่เกิดจากคำสั่งของศาลหลวง ซึ่งออกโดยพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ ซึ่งในสมัยแรก ๆ การพิจารณาคดีตัดสินคดีโดยคณะลูกขุนจะทำโดยความยินยอมของฝ่ายจำเลยเท่านั้น ซึ่งหากจำเลยไม่ยินยอมจะใช้วิธีลูกขุนก็จะใช้วิธีทรมาน

ภายหลังจากนั้นระบบลูกขุนในสหราชอาณาจักรจึงค่อย ๆ พัฒนามาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งในปัจจุบันคดีอาญามีการใช้ระบบลูกขุนเพียงแค่ 1- 2 เปอร์เซนต์ เนื่องจากความไม่เชื่อมั่นในความสามารถของลูกขุนในการพิจารณาคดีที่ซับซ้อน (Meeboonsalang, 2009)

ในปัจจุบันประเทศที่มีการใช้ระบบลูกขุนและนำนำมาศึกษามากที่สุด คือ ประเทศสหรัฐ

อเมริกาเพราะมีการใช้ระบบลูกขุนอย่างแพร่หลาย ในทุกมลรัฐ ระบบลูกขุนในสหรัฐอเมริกาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ คณะลูกขุนใหญ่ และคณะลูกขุนเล็ก ซึ่งคณะลูกขุนที่จะทำการพิจารณาพิพากษาคดีจริง ๆ คือ คณะลูกขุนเล็ก ส่วนคณะลูกขุนใหญ่ มีหน้าที่เพียงไต่สวนมูลฟ้องเท่านั้น ดังนี้

(1) คณะลูกขุนใหญ่

คณะลูกขุนใหญ่จะทำหน้าที่พิจารณาไต่สวนคดีอาญาเบื้องต้นว่าพยานหลักฐานที่พนักงานอัยการมีอยู่นั้นมีน้ำหนักเพียงพอที่จะดำเนินคดีอาญากับผู้ต้องหาหรือไม่ ถ้าคณะลูกขุนใหญ่เห็นว่ามีพยานหลักฐานเพียงพอจะดำเนินคดีแก่ผู้ต้องหา ก็จะมีความเห็นสั่งฟ้องเป็นทางการแก่ผู้ต้องหานั้น ซึ่งปกติคณะลูกขุนใหญ่จะใช้ในคดีอาญาร้ายแรงที่มีโทษประหารชีวิตหรือจำคุกมากกว่า 1 ปีขึ้นไป และในคดีความผิดไม่ร้ายแรงที่มีโทษจำคุก 1 ปี หรือน้อยกว่านั้น คณะลูกขุนใหญ่มาจากการคัดเลือกจากประชาชนโดยทั่วไป โดยปกติจะมีจำนวนตั้งแต่ 12 คน ถึง 23 ทำหน้าที่ชุดละประมาณ 1 เดือน หรือนานกว่านั้น เพื่อให้คณะลูกขุนใหญ่คอยถ่วงดุลอำนาจเจ้าหน้าที่รัฐในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งคณะลูกขุนใหญ่จะต้องมีคะแนนเสียง 12 เสียงขึ้นไปจึงจะสามารถฟ้องคดีได้ (Chuto, 2007)

(2) คณะลูกขุนน้อย

คณะลูกขุนน้อย คือ ลูกขุนที่มีหน้าที่พิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดในปัญหาข้อเท็จจริง ในศาลรัฐบาลกลางจะประกอบไปด้วยลูกขุน จำนวน 12 คน ส่วนในระดับมลรัฐจะขึ้นกับกฎหมายวิธีพิจารณาความของมลรัฐนั้น ๆ ซึ่ง

แตกต่างกันออกไป อย่างไรก็ตาม ศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกา เคยวินิจฉัยไว้ในคดี Williams v. Florida (399 U.S. 78, 100, 1970) ว่ามลรัฐฟลอริดา ซึ่งมีระบบลูกขุน 6 คน ใช้ในคดีอาญาได้ไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญ หลังจากคดี Williams มลรัฐจอร์เจียได้แก้กฎหมายให้จำนวนลูกขุนลดเหลือ 5 คน ศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาได้วินิจฉัยไว้ในคดี Ballew v. Georgia (435 U.S. 223, 1978) ว่าจำนวนลูกขุน 5 คน ไม่เพียงพอ ที่จะทำหน้าที่ลูกขุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถือว่าขัดรัฐธรรมนูญ ดังนั้นสรุปได้ว่าจำนวนลูกขุนต้องไม่ต่ำกว่า 6 คน (Wichitchonchai, 1995) ลูกขุนในสหรัฐอเมริกา มีหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดข้อเท็จจริงว่าจำเลยกระทำผิดจริงหรือไม่ ส่วนปัญหาว่าควรลงโทษเท่าไรหรือเป็นอำนาจของศาล

คดีอาญาในสหรัฐอเมริกาในศาลรัฐบาลกลางนั้น ในทุก ๆ คดี ต้องได้รับการพิจารณาคดีโดยคณะลูกขุนใหญ่และคณะลูกขุนเล็ก (Title 28 of the United States Code, Chapter 121, Section 1861) เว้นแต่จำเลยสละสิทธิการพิจารณาคดีโดยคณะลูกขุน ซึ่งต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษร โดยต้องรับการยินยอมจากศาลและพนักงานอัยการ ส่วนในระดับมลรัฐนั้นศาลฎีกาแห่งสหพันธรัฐเคยวินิจฉัยไว้ในคดี District of Columbia v. Clavans (300 U.S. 617, 1937) คดี Frank v. United States (395 U.S. 147, 1969) และคดี Duncan v. Louisiana (391 U.S. 145, 1968) ซึ่งลงโทษจำเลยในความผิดเล็กน้อย โดยไม่ใช่ลูกขุน โดยในคดี Duncan v. Louisiana ให้เหตุผลไว้ว่าคดีความผิดเล็กน้อยไม่ต้องพิจารณาคดีโดยใช้ลูกขุน เนื่องจากผลกระทบต่อจำเลยจากการตัดสิน

คดีความผิดเล็กน้อยยังไม่มีน้ำหนักมากพอที่จะเทียบประโยชน์จากการที่จะบังคับใช้กฎหมายอย่างเต็มประสิทธิภาพ และทำให้การบริหารงานยุติธรรมง่ายขึ้น ย่อมทำให้การพิจารณาเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่ายจากการที่ไม่ต้องพิจารณาโดยคณะลูกขุน (Chuto, 2007) จึงอาจกล่าวได้ว่าในคดีอาญาที่มีความผิดเล็กน้อย ๆ ไม่จำเป็นต้องพิจารณาพิพากษาคดีโดยใช้คณะลูกขุน

2. ระบบผู้พิพากษาสมทบ

ความเป็นมาของมาระบบผู้พิพากษาสมทบในต่างประเทศนั้นได้เกิดขึ้นครั้งแรกในสมัยอาณาจักรโรมัน และชัดเจนขึ้นจากการปฏิวัติในฝรั่งเศส เมื่อ ค.ศ. 1789 ซึ่งเป้าหมายหนึ่งของการปฏิวัตินี้ก็คือ การทำให้หลักการแบ่งแยกอำนาจเป็นจริงขึ้นมาและจะทำเช่นนี้ได้ก็ต่อเมื่ออำนาจฝ่ายตุลาการจะต้องแยกออกมาจากอำนาจฝ่ายบริหาร นอกจากนี้ การที่จะสร้างหลักประกันให้ผู้พิพากษามีความเป็นอิสระและตรวจสอบความเป็นอิสระของผู้พิพากษาดังกล่าวได้จึงควรที่จะให้บุคคลธรรมดาที่ไม่ได้มีความรู้ในทางกฎหมายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาคดีอาญา โดยมีจุดเริ่มต้นจากการรวมกลุ่มของผู้มีอิสระทางความคิดเพื่อมาร่วมกันพิจารณาพิพากษาคดีในกรณีที่ไม่ใช่ข้อกำหนดในกฎหมายของศาสนา หรือกฎหมายของหัวหน้าเผ่าต่อมา ด้วยเหตุนี้จึงทำให้มีการแยกผู้พิพากษาออกเป็น 2 ประเภท ระหว่างผู้พิพากษาอาชีพ กับผู้พิพากษาสมทบ โดยสัดส่วนของผู้พิพากษาในแต่ละประเภทและในแต่ละช่วงของเวลา จะขึ้นอยู่กับการต่อสู้ทางการเมืองของประเทศนั้น ๆ หากเมื่อใดที่ศาลถูกใช้เป็นเครื่องมือ

ทางการเมือง ไม่ว่าจะโดยกษัตริย์ เจ้าชาย หรือบิชอปส์ บทบาทของผู้พิพากษาสมทบจะถูกจำกัดหรือขาดหายไปในช่วงเวลาของประวัติศาสตร์ (Dhebhachamnon, 2009) ปัจจุบันหลายประเทศได้มีการนำเอาบุคคลภายนอกที่มีชื่อผู้พิพากษาอาชีพมาร่วมพิจารณาพิพากษาคดีในฐานะผู้พิพากษาสมทบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศแถบตะวันตกที่ใช้ระบบกฎหมายแบบลายลักษณ์อักษร (Civil Law) นอกจากประเทศในแถบตะวันตกที่มักมีการนำระบบผู้พิพากษาสมทบมาใช้ในกระบวนการศาลยุติธรรมแล้ว ในขณะนี้อีกหลายประเทศในโลกก็มีการนำระบบผู้พิพากษาสมทบมาใช้ สำหรับเหตุผลเบื้องต้นในการนำระบบผู้พิพากษาสมทบมาใช้ในระบบกฎหมาย มีด้วยกันหลายประการ โดยมีนักวิชาการทั้งไทยและต่างประเทศให้ความเห็นไว้ ดังนี้

Sanja Kutnjaklvkovic ให้ความเห็นไว้ว่าระบบผู้พิพากษาสมทบทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนทำให้เกิดความเป็นประชาธิปไตยในกระบวนการพิจารณาคดีและทำให้เพิ่มความชอบธรรมตามกฎหมายมากยิ่งขึ้น การมีส่วนร่วมของประชาชนช่วยส่งเสริมให้เกิดความยุติธรรมและความถูกต้อง สร้างคุณค่าและความรู้ให้แก่ชุมชนเป็นการนำมุมมองหรือทัศนคติใหม่ ๆ เข้ามาสู่ศาลพร้อมกันนี้เป็นการอนุญาตให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานยุติธรรมและอีกทั้งยังช่วยยับยั้งป้องกันและคุ้มครองการใช้อำนาจที่กดขี่ของรัฐด้วย (Kutnjaklvkovic, 2016)

Stephen J Alder (1995) ให้ความเห็นไว้ว่าการใช้ระบบผู้พิพากษาสมทบในต่างประเทศมาจากแนวคิดที่ว่า อำนาจประชาธิปไตยเป็นของ

ประชาชน การใช้อำนาจตุลาการโดยประชาชนจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะแสดงออกถึงลักษณะสำคัญอย่างยิ่งของการปกครองระบบประชาธิปไตย (Adler, 1995)

น้ำแท้ มีบุญสร้าง (2009) กล่าวไว้ว่าระบบผู้พิพากษาสมทบเป็นระบบที่เปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปเข้าร่วมใช้การพิจารณาพิพากษาคดีโดยตรง โดยผู้พิพากษาสมทบไม่จำเป็นต้องผ่านการศึกษาอบรมอย่างนักกฎหมาย จากแนวคิดที่ว่าคดีหลาย ๆ ประเภท ผู้พิพากษาที่เป็นนักกฎหมายจะมีข้อจำกัดความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ที่จำเป็นแก่การพิจารณาคดี นอกเหนือไปจากความรู้ทางกฎหมาย ผู้พิพากษาสมทบที่เป็นบุคคลภายนอกและมีความเชี่ยวชาญในบางสาขาจะสามารถใช้ความรู้ความสามารถช่วยเหลือในทางคดีได้เป็นอย่างดี โดยผู้พิพากษาสมทบจะมีอำนาจตัดสินใจร่วมกับผู้พิพากษาในข้อเท็จจริงในสถานการณ์แห่งคดีรวมถึงการปรับใช้กฎหมายด้วย (Meeboonsalang, 2009)

อย่างไรก็ตาม การใช้ระบบผู้พิพากษาสมทบก็ถูกวิจารณ์ว่าคดีบางประเภทมีความซับซ้อนเกินกว่าคนธรรมดาที่ไม่ใช่นักกฎหมายจะเข้าใจการดำเนินคดีได้ แต่ในเรื่องนี้ Dr. Eberhard Siegismund ให้ความเห็นว่าการนำเสนอข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายในการพิจารณาคดีจะต้องถูกกระทำในลักษณะที่แม้แต่บุคคลที่ไม่ใช่นักกฎหมายจะสามารถเข้าใจได้ด้วย (Siegismund, 1999) ในปัจจุบันประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบลายลักษณ์อักษรมีการนำระบบผู้พิพากษาสมทบไปใช้ในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญา เช่น สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี รูปแบบผู้พิพากษา

สมทบของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีจะมีผู้พิพากษาสมทบ 1-2 คนร่วมตัดสินคดีกับผู้พิพากษาอาชีพ 1-2 คน โดยผู้พิพากษาอาชีพและประชาชนจะร่วมกันตัดสินความผิดของจำเลย

สำหรับประเทศไทยมีการใช้ระบบผู้พิพากษาสมทบเช่นเดียวกันแต่จะแตกต่างกันตรงที่ประเทศไทยไม่ได้ใช้ระบบผู้พิพากษาสมทบในศาลอาญา แต่นำมาใช้ในศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษ คือ ศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และศาลแรงงาน ซึ่งวัตถุประสงค์ของการใช้ผู้พิพากษาสมทบในศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษนี้ไม่ได้มีเพื่อให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการพิจารณาพิพากษาคดี แต่ต้องการให้ประชาชนที่มีความเชี่ยวชาญในคดีเข้าไปมีช่วยผู้พิพากษาพิจารณาพิพากษาคดี ไม่ได้มีจุดประสงค์เหมือนของต่างประเทศที่ต้องการให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการพิจารณาพิพากษาคดี หรืออาจกล่าวได้ว่าระบบผู้พิพากษาสมทบของประเทศไทยต้องการให้มีประชาชนเข้ามาช่วยผู้พิพากษาในการพิจารณาพิพากษาคดี เพราะผู้พิพากษาสมทบในศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษที่กล่าวมาจะมีประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคดีซึ่งจะเป็นการช่วยผู้พิพากษาให้ตัดสินคดีได้ถูกต้องมากขึ้น เพราะมีผู้มีประสบการณ์ในด้านนั้น ๆ เข้ามาช่วยในการวินิจฉัยข้อเท็จจริงที่เป็นด้านวิชาชีพมากขึ้น เพราะบางกรณีผู้พิพากษาจะมีความรู้ทางด้านกฎหมายแต่ขาดประสบการณ์ในด้านวิชาชีพเฉพาะจึงทำให้ไม่สามารถเข้าใจข้อเท็จจริงในคดีได้ทั้งหมด การมีผู้พิพากษาสมทบจึงทำให้ผู้พิพากษาเข้าใจข้อเท็จจริงในคดีมากขึ้น แต่ผู้พิพากษาสมทบในต่างประเทศจะมีหน้าที่แค่เข้าไปมีส่วนร่วมในการ

พิจารณาพิพากษาคดี โดยไม่ต้องมีความรู้เฉพาะด้านเหมือนผู้พิพากษาสมทบในประเทศไทยเพราะในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญาจะยึดหลักการเช่นเดียวกับลูกขุน คือ วิจารณ์ญาณของวิญญาณก็สามารถใช้ตัดสินความผิดหรือบริสุทธิ์ของจำเลยได้ ซึ่งหลักการของผู้พิพากษาสมทบในคดีอาญาและในศาลคดีชำนัญพิเศษจึงมีข้อแตกต่างกัน

3. ระบบผสมระหว่างลูกขุนและผู้พิพากษาสมทบ

ระบบผสมเป็นคำที่นักวิชาการบางคนใช้เรียกระบบที่มีลักษณะของระบบลูกขุนผสมกับระบบผู้พิพากษาสมทบ ซึ่งประเทศที่ผู้เขียนเห็นว่าใช้ระบบดังกล่าว คือ สาธารณรัฐฝรั่งเศสและประเทศญี่ปุ่น ซึ่งระบบนี้ต้นกำเนิดมาจากการการปฏิวัติใหญ่ในประเทศฝรั่งเศสใน ค.ศ. 1789 ในการร่างประมวลกฎหมายวิธีไต่สวนคดีอาญาซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อ ค.ศ. 1810 นั้น ผู้ร่างกฎหมายตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของคณะปฏิวัติฝรั่งเศส ค.ศ. 1789 จึงได้บัญญัติให้มี การนำระบบลูกขุนมาใช้ในประมวลกฎหมายวิธีไต่สวนคดีอาญา ค.ศ. 1810 โดยในตอนแรกเริ่มได้คงรูปแบบดั้งเดิมของระบบลูกขุนไว้ กล่าวคือ ผู้พิพากษาอาชีพและคณะลูกขุนจะนั่งพิจารณาคดีอาญาตั้งแต่เริ่มต้นคดี แล้วคณะลูกขุนจะเป็นผู้พิจารณาปัญหาข้อเท็จจริงแต่เพียงผู้เดียวว่า มีการกระทำความผิดหรือไม่ และใครเป็นผู้กระทำความผิด หลังจากนั้นคณะลูกขุนก็จะแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้พิพากษาทราบ ถ้าหากคำวินิจฉัยของคณะลูกขุนเห็นว่า จำเลยเป็นผู้กระทำความผิด ศาลโดยองค์คณะของผู้พิพากษาอาชีพก็จะเป็นผู้พิจารณากำหนดโทษที่จะลงแก่จำเลย แต่เพียงผู้เดียว ถึงแม้รูปแบบการพิจารณาคดี

โดยคณะลูกขุนข้างต้นจะได้ใช้ในกลุ่มประเทศ
แองโกล-แซ็กซอน มานานนับหลายศตวรรษแล้ว
แต่การนำรูปแบบของระบบลูกขุนดังกล่าวมาใช้
โดยไม่ได้ประยุกต์ให้เหมาะสมกับระบบการดำเนิน
คดีดั้งเดิมของประเทศฝรั่งเศสนั้น จึงก่อให้เกิด
ปัญหาในทางปฏิบัติเป็นอย่างมาก สาเหตุของ
ปัญหาเกิดจากการที่ลูกขุนมีเฉพาะอำนาจวินิจฉัย
ความผิด แต่ไม่มีอำนาจในการกำหนดโทษ ดังนั้น
บรรดาลูกขุนจึงอาจจะไม่พอใจกับการที่ศาลมี
อำนาจใช้ดุลพินิจของศาลในการกำหนดโทษแต่
เพียงผู้เดียว ด้วยเหตุนี้ในทางปฏิบัติ ก่อนที่คณะ
ลูกขุนจะตัดสินใจที่จะวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริง
บรรดาลูกขุนจึงอยากจะทราบก่อนว่า โทษที่องค์
คณะผู้พิพากษาอาชีพจะลงแก่จำเลยนั้นเป็นโทษ
ที่เหมาะสมกับการกระทำความผิดหรือไม่ หาก
คณะลูกขุนเห็นว่าโทษที่กำหนดโดยองค์คณะ
ผู้พิพากษาไม่เหมาะสมก็จะเกิดความขัดแย้งกันขึ้น
ระหว่างคณะลูกขุนกับผู้พิพากษา และลูกขุนอาจ
หาทางแก้ลำโดยการรวมตัวกันพิพากษายกฟ้อง
จำเลยในการพิจารณา พิพากษาคดีอื่น ๆ ด้วย
เหตุนี้ จึงมีความพยายามของฝ่ายนิติบัญญัติใน
การปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายอีกหลายครั้ง
เพื่อให้เกิดความสมดุลของความสัมพันธ์ในการ
ทำงานร่วมกันระหว่างองค์คณะผู้พิพากษาอาชีพ
และคณะลูกขุนในศาลลูกขุนตั้งแต่ ค.ศ. 1828
เป็นต้นมาจนถึง ค.ศ. 1932 ซึ่งใน ค.ศ. 1932 ได้มี
การตรารัฐบัญญัติซึ่งน่าจะสร้างความพึงพอใจแก่
บรรดาลูกขุนทั้งหลาย กล่าวคือ ตามกฎหมายดัง
กล่าวคณะลูกขุนยังคงอำนาจแต่เพียงผู้เดียวในการ
วินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริง และคณะลูกขุนจะรวมตัว
เข้ากับองค์คณะผู้พิพากษาเพื่อทำหน้าที่ เป็นองค์

คณะเดียวกันในการกำหนดโทษที่จะลง แสดงให้
เห็นอำนาจของคณะลูกขุนที่เพิ่มขึ้นและมีบทบาท
ที่เหนือกว่าองค์คณะผู้พิพากษาอาชีพ อย่างไรก็ตาม
ก็ตาม รูปแบบใหม่ของระบบลูกขุนนี้ก็ยังไม่
สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับทุกฝ่ายได้ เพราะ
ระบบวิธีพิจารณาคดีของศาลลูกขุนรูปแบบใหม่นี้
ยังคงต้องอาศัยคำวินิจฉัยของคณะลูกขุนใน
เรื่องการกระทำความผิดของจำเลย ซึ่งบ่อยครั้ง
คำวินิจฉัยของคณะลูกขุนได้สร้างความผิดหวังให้
แก่สาธารณชน ด้วย เหตุนี้จึงเป็นที่มาของรัฐ
บัญญัติ ค.ศ. 1941 กฎหมายฉบับนี้สร้างระบบศาล
ลูกขุนขึ้นมา มีลักษณะทำนองเดียวกับศาลที่มี
ผู้พิพากษาสมทบนั่งพิจารณาพิพากษาคดีร่วมกับ
ผู้พิพากษาอาชีพ ระบบของศาลลูกขุนใหม่นี้
จะเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างองค์คณะผู้พิพากษา
อาชีพและคณะลูกขุน ตั้งแต่เริ่มการพิจารณาคดี
จนกระทั่งการวินิจฉัยการกระทำความผิดและการ
พิจารณากำหนดโทษที่จะลงแก่จำเลย ถือเป็น
รูปแบบล่าสุดของศาลลูกขุนที่ยังคงใช้บังคับจนถึง
ปัจจุบัน (Atikavej, 2015)

สำหรับองค์ประกอบของศาลลูกขุนใน
สาธารณรัฐฝรั่งเศสนั้น จะแยกเป็นสองส่วน คือ
ส่วนที่เป็นผู้พิพากษาส่วนหนึ่ง และส่วนที่เป็นคณะ
ลูกขุนอีกส่วนหนึ่ง ในส่วนที่เป็นผู้พิพากษานั้น จะ
ประกอบด้วยผู้พิพากษาอาชีพจำนวน 3 คน เป็น
ประธานศาลลูกขุน 1 คน และองค์คณะอีก 2 คน
โดยประธานศาลอุทธรณ์เขตซึ่งศาลลูกขุนตั้งอยู่
ในเขตอำนาจ จะเป็นผู้แต่งตั้งประธานศาลลูกขุน
และองค์คณะอีกสองคน ส่วนที่เป็นคณะลูกขุน
จะมีจำนวน 6 คน เมื่อรวมกับผู้พิพากษาอาชีพ
เข้าด้วยกันแล้ว ศาลลูกขุนจะประกอบด้วยองค์

คณะทั้งหมดจำนวน 9 คน ระบบศาลลูกขุนนี้ จะใช้สำหรับการพิจารณาคดีความผิดร้ายแรง ที่ผู้พิพากษาได้ส่วนเห็นว่ามีความผิดแล้วส่งไปให้ศาล ลูกขุนดำเนินการ ความผิดร้ายแรงดังกล่าวคือ ความผิดอุกฤษณ์โทษ ซึ่งเป็นความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไปจนถึงจำคุกตลอดชีวิต นอกจากนี้ความผิดฆาตกรรมโทษ คือ ความผิดร้ายแรงบางประเภท เช่น ความผิดเกี่ยวกับการนำเข้าหรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษ หรือ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อประเทศ พนักงานอัยการฝรั่งเศสอาจร้องขอให้ผู้พิพากษาได้ส่วนเข้าทำการไต่สวน หากปรากฏว่าคดีมีมูล ผู้พิพากษาได้ส่วนก็จะส่งเรื่องไปให้ศาลลูกขุนทำการพิจารณาพิพากษาคดีได้เช่นกัน การทำงานของลูกขุนเป็นเรื่องที่กฎหมายกำหนดไว้ ไม่ใช่เพียงแค่อำนาจ แต่เป็นหน้าที่ของพลเมืองผู้ได้รับเลือกให้ปฏิบัติหน้าที่ลูกขุน ดังนั้นหากลูกขุนคนใดไม่ไปปฏิบัติหน้าที่โดยไม่มีเหตุผลที่ชอบด้วยกฎหมาย หรือถอนตัวก่อนที่การปฏิบัติหน้าที่จะสิ้นสุดลงโดยปราศจากข้อแก้ตัวที่ศาลลูกขุนเห็นว่าชอบ จะต้องถูกลงโทษปรับ (Atikavej, 2015) หลังจากนั้นประเทศญี่ปุ่นได้มีการนำระบบผสมระหว่างลูกขุนและผู้พิพากษาสมทบไปใช้โดยมีลักษณะคล้ายกับระบบศาลลูกขุนของสาธารณรัฐฝรั่งเศส คือ ประกอบด้วยประชาชน 6 คนและผู้พิพากษาอาชีพ 3 คน ร่วมกันพิจารณาพิพากษาคดี หรือที่เรารู้จักกันในระบบ Saiban-in ประเภทของคดีอาญาที่จะพิจารณาโดยระบบ Saiban-in นี้ คือ คดีความผิดร้ายแรงสองประเภททั่วไป ประเภทแรก ได้แก่ ความผิดที่มีโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต ส่วนประเภทที่สอง ได้แก่

ความผิดที่มีกฎหมายระบุไว้เฉพาะและผู้เสียหายถึงแก่ความตาย เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ทำร้ายร่างกายหรือชิงทรัพย์และข่มขืนจนเป็นเหตุให้ผู้เสียหายถึงแก่ความตาย วางเพลิงเผาเคหสถานลักพาตัวบุคคลเพื่อเรียกค่าไถ่ ละทิ้งเด็กที่อยู่ในปกครองจนเด็กนั้นถึงแก่ความตาย เป็นต้น (Act concerning participation of lay assessors in criminal trials 2004, Article 2)

บทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญา

จากการศึกษาระบบการมีส่วนร่วมในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญาในต่างประเทศ จะเห็นได้ว่าในต่างประเทศมีระบบที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญาหลายรูปแบบ ซึ่งประเทศส่วนใหญ่ที่ใช้ระบบลูกขุน คือ แคนาดา และอเมริกา เป็นประเทศที่เรียกได้ว่ามีการพัฒนาแล้ว ประชาชนมีความรับผิดชอบ เคารพสิทธิ เสรีภาพของผู้อื่น มีการนำระบบลูกขุนมาใช้เป็นระยะเวลานานแล้ว แต่การนำระบบลูกขุนก็ทำให้เกิดปัญหาหลายอย่าง ทั้งในเรื่องของระยะเวลาการพิจารณาคดีที่ยาวนานกว่าปกติ ระบบลูกขุนในปัจจุบันจึงมีวิวัฒนาการที่พัฒนาขึ้นให้มีความกระชับและรวดเร็วขึ้น เช่น จากที่เคยมีลูกขุนจำนวน 12 คนก็จะเหลือ 6 คน แต่เป็นที่ชัดเจนว่าระบบลูกขุนประชาชนจะเป็นผู้พิจารณาตัดสินข้อเท็จจริงเท่านั้น ผู้พิพากษาไม่มีสิทธิร่วมตัดสินข้อเท็จจริง มีหน้าที่ตัดสินเพียงปัญหาข้อกฎหมาย ปัจจุบันในหลาย ๆ ประเทศอาจจะมีการลดการพิจารณาคดีแบบลูกขุนให้น้อยลงเนื่องจากปัญหา

ที่กล่าวมา แต่ในหลาย ๆ ประเทศ เช่น สาธารณรัฐเกาหลีก็มีอำนาจระบบลูกขุนไปใช้ซึ่งอาจจะมีข้อแตกต่างจากระบบลูกขุนแบบดั้งเดิมบ้าง เช่น ประชาชนเป็นผู้ตัดสินข้อเท็จจริงโดยอาจปรึกษาหารือกับผู้พิพากษาได้ ในขณะที่ระบบลูกขุนแบบดั้งเดิมในสหรัฐอเมริกา ผู้พิพากษาไม่มีสิทธิเข้าร่วมปรึกษาหารือกับประชาชน แต่ถึงแม้ระบบลูกขุนประยุกต์จะมีการให้ประชาชนเข้าร่วมปรึกษาหารือกับผู้พิพากษาได้ แต่ก็ไม่ได้ให้สิทธิผู้พิพากษาออกเสียงลงคะแนนในการตัดสินว่าจำเลยมีความผิดหรือไม่ ผิดกับระบบผู้พิพากษาสมทบที่ให้ประชาชนกับผู้พิพากษาร่วมกันตัดสินว่าจำเลยมีความผิดหรือไม่ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าระบบลูกขุนในสาธารณรัฐฝรั่งเศสหรือระบบ Saiban-in ในประเทศญี่ปุ่น เป็นระบบผู้พิพากษาสมทบเช่นกัน เพียงแต่จะแตกต่างจากระบบผู้พิพากษาสมทบแบบดั้งเดิมตรงที่มีจำนวนประชาชนที่มากขึ้น เพราะปกติระบบผู้พิพากษาสมทบจะมีประชาชนเพียง 1-2 คน ร่วมตัดสินกับผู้พิพากษาอาชีพ แต่ระบบของสาธารณรัฐฝรั่งเศสหรือระบบ Saiban-in ในประเทศญี่ปุ่นจะมีประชาชนมากถึง 6 คนและผู้พิพากษาอาชีพ 3 คน ร่วมกันตัดสินความผิดของจำเลย โดยผู้พิพากษาอาชีพมีสิทธิออกเสียงด้วย

เป็นที่น่าสังเกตว่าหลาย ๆ ประเทศรวมทั้งในแถบเอเชีย เช่น สาธารณรัฐเกาหลีและประเทศญี่ปุ่นเริ่มมีพัฒนาให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการพิจารณาพิพากษาคดีนั้น ผู้เขียนเห็นว่าเป็นเพราะประเทศเหล่านั้นมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย จึงต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งรวมไปถึงอำนาจตุลาการด้วย เพื่อให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากลซึ่งในแถบเอเชียต้องยอมรับว่าทั้งสองประเทศเป็น

ประเทศที่มีการพัฒนาไปมากกว่าประเทศอื่น ๆ ฉะนั้นการที่ทั้งสองประเทศมีความพยายามในการนำระบบลูกขุนหรือระบบผู้พิพากษาสมทบมาใช้เป็นเพราะต้องการให้เท่าเทียมอารยประเทศทั้งในสหรัฐอเมริกา และไชนยูโรปที่ถือว่าเป็นประเทศที่เคารพในสิทธิ เสรีภาพของประชาชนเป็นอย่างมากรุ่นเอง

สรุป

การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญในประเทศที่ปกครองระบอบประชาธิปไตยหลาย ๆ ประเทศในโลกมีการให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในอำนาจตุลาการซึ่งเป็นหนึ่งในสามอำนาจอธิปไตย โดยเฉพาะในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญา ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนมากที่สุด การให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญาจึงเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน ที่ต้องมีการศึกษาอย่างจริงจังในการที่จะนำมาใช้ เพราะหากให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการพิจารณาพิพากษาคดีโดยที่ประชาชนยังไม่มีความพร้อม ย่อมจะเป็นการเสียหายแก่กระบวนการยุติธรรมมากกว่าจะส่งผลดี แต่หากหน่วยงานของรัฐมีการเตรียมความพร้อมให้ประชาชนทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจในระบบกระบวนการยุติธรรม รวมไปถึงสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนรู้จักผิดชอบชั่วดี ไม่ให้เกิดความละโมภหรือทุจริต การนำระบบผู้พิพากษาสมทบมาใช้ในคดีอาญาในประเทศไทยคงจะสามารถเกิดขึ้นได้ และจะแสดงถึงศักยภาพของคนไทยและกระบวนการยุติธรรมไทยที่แสดงถึงความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น

REFERENCES

- Adler, J.S. (1995). **The Jury**. NY: Bantam Doubleday Dell Publishing Group.
- Atikavej, U.(2015). **Participation of the Public in the Criminal Justice System: Example of Jury System in France**. Journal of Thai Ombudsman. 2 (2), 73-97. (In Thai)
- Cholsaktrakul, P. (2017). **Public Participation in Criminal Trial**. LL.D. Program in Laws. Faculty of Laws, Sripatum University. (In Thai)
- Chuto, T. (2007). **The Possibility for an Adoption of the System of Lay Judges in Criminal Cases**. LL.M. Program in Laws. Faculty of Laws, Chulalongkorn University. (In Thai)
- Dhebha-chamnong. A. (2009). **Guideline on the Development of Recruitment System, Authorities, Functions, Scrutiny of, and Check and Balance by Lay Judges in the Specialized Courts in Thailand**. Bangkok: The University of the Thai Chamber of Commerce
- KutnjakIvkovic, S. (2016). **Exploring Lay Participation in Legal Decision-Making: Lessons from Mixed Tribunals**. Retrieved June 18, 2019 from <http://organizations.lawschool.cornell.edu/ilj/iss>
- Meeboonsalang, N. (2009). **The Exercise of Judicial Power by the People**. Julianiti Journal. 6 (5), 47-52.
- Siegismund, E. (2000). **The Function of Honorary Judge in Criminal Proceedings in Germany**. Retrieved January 18, 2019 from https://www.unafei.or.jp/publications/pdf/RS_No56/No56_13VE_Siegismund2.pdf.
- Thongsema, P. (1980). **Jury System for Thailand**. LL.M. Program in Laws. Faculty of Laws, Chulalongkorn University. (In Thai)
- Wichitchonchai, P. (1995). **Criminal Proceedings by Jury under American Laws**. Dulapaha (Court of Justice's Journal). 42 (2), 89-111. (In Thai)